

MASTEROPLEIDING EUROPESE STUDIES

FACULTEIT DER GEESTESWETENSCHAPPEN

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

QANU
Catharijnesingel 56
PO Box 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: +31 (0) 30 230 3100
E-mail: support@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0722

© 2020 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUDSOPGAVE

RAPPORT OVER DE MASTEROPLEIDING EUROPESE STUDIES VAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDING	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING	5
SAMENSTELLING VAN HET PANEL.....	5
WERKWIJZE VAN HET PANEL	6
SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL	9
BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING	13
BIJLAGEN	25
BIJLAGE 1: BEOOGDE LEERRESULTATEN	27
BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN HET PROGRAMMA	29
BIJLAGE 3: BEZOEKPROGRAMMA	31
BIJLAGE 4: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN	32

Dit rapport is vastgesteld op 8 april 2020.

RAPPORT OVER DE MASTEROPLEIDING EUROPESE STUDIES VAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Dit rapport volgt het Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. september 2018).

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDING

Masteropleiding Europese Studies

Naam van de opleiding:	Europese Studies
CROHO-nummer:	60284
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	- East European Studies - European Policy (vervalt per 1 september 2019) - Governing Europe - Identity and Integration
Locatie:	Amsterdam
Variant:	voltijd
Onderwijstaal:	Engels
Inleverdatum NVAO:	01/05/2020

Het bezoek van het visitatiepanel Geschiedenis aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam vond plaats op 5, 6 en 7 juni 2019.

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING

Naam van de instelling:	Universiteit van Amsterdam
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

SAMENSTELLING VAN HET PANEL

De NVAO heeft op 4 februari 2019 ingestemd met de samenstelling van het panel. Het panel dat de masteropleiding Europese Studies beoordeelde bestond uit:

- Dr. J.W. (Jan) Honig, universitair hoofddocent en opleidingsdirecteur War Studies aan King's College in Londen (Groot-Brittannië) en gasthoogleraar Military Strategy aan de Swedish Defence University (Zweden) [voorzitter];
- Prof. dr. W.P. (Wim) van Meurs, hoogleraar Europese Politieke Geschiedenis en hoofd van de leerstoelgroep Political History aan de Faculteit der Letteren van de Radboud Universiteit;
- Prof. dr. E. (Eric) Vanhaute, hoogleraar Economische en Sociale Geschiedenis en Wereldgeschiedenis en hoofd van de onderzoeksgroep Economies, Comparisons, Connections aan de Universiteit Gent (België);
- V. (Vicky) Marissen LLM, partner bij het consultancybedrijf EPPA dat zich inzet voor de verbinding van de overheid en de bedrijfswereld en Visiting Professor aan College of Europe;
- Rico Tjepkema, bachelorstudent International Relations & International Organization aan de Rijksuniversiteit Groningen [student-lid].

Het panel werd ondersteund door J. (Jaira) Azaria MA, die optrad als secretaris.

WERKWIJZE VAN HET PANEL

De beoordeling van de masteropleiding Europese Studies aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam was onderdeel van de visitatiegroep Geschiedenis. Van april 2019 tot en met december 2019 beoordeelde het panel in totaal 24 opleidingen aan acht universiteiten. Het cluster bestond uit de volgende deelnemende instellingen: Erasmus Universiteit Rotterdam, Maastricht University, Radboud Universiteit, Rijksuniversiteit Groningen, Universiteit Leiden, Universiteit Utrecht, Universiteit van Amsterdam en Vrije Universiteit Amsterdam.

Het cluster Geschiedenis heeft de logistieke en praktische begeleiding van de visitatie en de rapportage uitbesteed aan evaluatiebureau QANU. Dr. A.H.A.M. (Alexandra) Paffen begeleidde het cluster als coördinator van QANU. Dr. A.H.A.M. (Alexandra) Paffen, dr. F. (Floor) Meijer en J. (Jaïra) Azaria MA en V.L. (Victor) van Kleef MA traden op als secretaris in het cluster Geschiedenis.

Tijdens de visitatie van Universiteit van Amsterdam werd het panel ondersteund door J. (Jaïra) Azaria MA. Zij is door de NVAO als secretaris gecertificeerd.

Het visitatiepanel

Bij de samenstelling van het visitatiepanel werd rekening gehouden met de expertise, beschikbaarheid en onafhankelijkheid van de panelleden. Het visitatiepanel bestond uit de volgende leden:

- Dr. J.W. (Jan Willem) Honig (voorzitter) is universitair hoofddocent *War Studies* aan *King's College* in Londen (Engeland).
- Prof. dr. I.B. (Inger) Leemans is hoogleraar Culturele Geschiedenis aan de Vrije Universiteit van Amsterdam (VU).
- Prof. dr. J.F.J. (Jeroen) Duindam is hoogleraar Moderne Geschiedenis aan de Universiteit Leiden (UL).
- Prof. dr. W.J.H. (Jan Hein) Furnée is hoogleraar Europese Cultuurgeschiedenis aan de Radboud Universiteit (RU).
- Prof. dr. P. (Peter) Bursens is hoogleraar Politieke en Sociale Wetenschappen aan de Universiteit van Antwerpen (UA) (België).
- Prof. dr. W.P. (Wim) van Meurs is hoogleraar Europese Politieke Geschiedenis aan de Radboud Universiteit (RU).
- Prof. dr. E. (Eric) Vanhaute is hoogleraar Economische, Sociale en Wereldgeschiedenis aan de Universiteit Gent (UG) (België).
- V. (Vicky) Marissen is *Managing Director PACT European Affairs* en is partner bij het consultancybedrijf EPPA.
- Dr. N. (Nico) Randraad is universitair hoofddocent Geschiedenis aan Maastricht University (MU) en directeur ad interim bij het Sociaal Historisch Centrum Limburg.
- Prof. dr. N. (Nanci) Adler is hoogleraar *Memory, History, and Transitional Justice* aan de Universiteit van Amsterdam (UvA) en directeur onderzoek van Holocaust en Genocidestudies aan het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD).
- Prof. dr. K. (Koenraad) Verboven is hoogleraar Oude Geschiedenis aan de Universiteit van Gent (UG) (België).
- Prof. dr. V. (Violet) Soen is hoofddocent Vroeg Moderne Geschiedenis aan de KU Leuven (België).
- Prof. dr. C.A. (Claire) Dunlop is hoogleraar *Politics and Public Policy* aan Exeter University, (Engeland).
- Prof. dr. E.B.A. (Erik) van der Vleuten is hoogleraar Geschiedenis van de Technologie aan de School of Innovation Sciences en wetenschappelijk directeur van de Stichting voor de Geschiedenis van de Technologie en verbonden aan de Technische Universiteit Eindhoven (TUE).
- Mel Schickel, MA heeft in augustus 2018 de masteropleiding *History of Society* aan de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) afgerond. Hij is nu als *external relations officer* werkzaam aan de Faculteit *Science and Engineering* van Maastricht University (MU).

- Rico Tjepkema is derdejaars bachelorstudent *International Relations & International Organization* aan de RUG.
- Rikst van der Schoor BA is in 2018 begonnen met de masteropleiding *Intellectual History* aan de University of St. Andrews in Engeland.

Vorbereiding

Op 11 maart 2019 vond de voorzitterstraining plaats. Daarbij informeerde QANU de panelvoorzitter over zijn rol tijdens de visitatie. Ook werd hij geïnformeerd over de van toepassing zijnde beoordelingskaders, de werkwijze en de planning van bezoeken en rapportage. Het panel kwam voor de eerste keer bijeen in een startvergadering op 14 april 2019, waarin de beoordelingskaders, het visitatieproces en de planning aan bod kwamen. Tevens werd een werkwijze voor de visitaties afgesproken.

De projectleider stelde een bezoekprogramma op in overleg met de contactpersonen van de faculteit. De faculteit selecteerde vervolgens voor elke gespreksronde representatieve gesprekspartners. Het bezoekprogramma is in dit rapport opgenomen als bijlage 3.

In de aanloop naar het visitatiebezoek aan de Universiteit van Amsterdam ontving QANU het zelfevaluatie-rapport van de opleiding en stuurde deze door aan de panelleden. De coördinator en panelvoorzitter maakten een selectie van 15 eindwerken van de te beoordelen opleiding. Deze eindwerken werden geselecteerd uit een lijst van afgestudeerden over de periode 2017-2018. Daarbij hielden de projectleider en voorzitter rekening met variatie in onderwerpkeuze, afstudeervariant, begeleiding en beoordeling.

De panelleden bestudeerden het zelfevaluatie-rapport, de eindwerken en de bijbehorende beoordelingsformulieren en stuurden hun bevindingen op naar de secretaris. De secretaris verzamelde de vragen en opmerkingen van het panel in een document en verspreidde dit onder de panelleden.

Voorafgaand aan het bezoek hield het panel een vooroverleg waarin de voorlopige bevindingen naar aanleiding van de zelfevaluatie-rapporten, de gelezen scripties en de taakverdeling ter sprake kwamen.

Bezoek

Het visitatiebezoek aan de Universiteit van Amsterdam vond plaats op 5, 6 en 7 juni 2019. Tijdens het bezoek bestudeerde het panel aanvullend materiaal. Een overzicht van dit materiaal is te vinden in bijlage 4. Het panel sprak met studenten en docenten, het management en verantwoordelijken, alumni en vertegenwoordigers van de examencommissie. Tevens bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopspreekuur. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

Het panel beëindigde het bezoek met een intern overleg om de voorlopige bevindingen te formuleren. Ter afsluiting van het bezoek gaf de voorzitter een publieke mondelinge toelichting, waarin zij de voorlopige indrukken en algemene observaties van het panel presenteerde.

Consistentie en ijking

De consistentie in de beoordeling werd op diverse manieren geborgd:

1. Het panel werd zodanig samengesteld dat de voorzitter en een aantal panelleden bij meerdere visitatiebezoeken aanwezig waren;
2. De coördinator was aanwezig bij het opstellen van de voorlopige bevindingen aan het eind van elk bezoek.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat vervolgens voor aan de projectleider voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de

panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de projectleider het rapport naar de faculteit met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De feitelijke onjuistheden werden na overleg tussen de coördinator en de voorzitter door de secretaris gecorrigeerd. Vervolgens werd het rapport door het panel vastgesteld en toegestuurd aan de Faculteit en aan het College van Bestuur van de universiteit.

Definitie oordelen

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een associate degree-, bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Voldoet

De opleiding voldoet op de standaard aan basiskwaliteit.

Voldoet ten dele

De opleiding voldoet in belangrijke mate aan basiskwaliteit op de standaard maar er zijn verbeteringen nodig om volledig aan de standaard te voldoen.

Voldoet niet

De opleiding voldoet niet aan basiskwaliteit op de standaard.

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities gehanteerd voor de beoordeling van de opleiding als geheel:

Positief

Op alle standaarden 'voldoet'.

Positief onder voorwaarden

Standaard 1 'voldoet' en maximaal op twee standaarden een 'voldoet ten dele' waarbij het panel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Negatief

In de volgende situaties:

- 'voldoet niet' op een of meer standaarden;
- 'voldoet ten dele' op standaard 1;
- 'voldoet ten dele' op een of twee standaarden waarbij het panel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- op drie of meer standaarden 'voldoet ten dele'.

SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL

Standaard 1

Het panel stelt vast dat de beoogde leerresultaten van de masteropleiding Europese Studies duidelijk zijn geformuleerd en passend zijn wat betreft niveau en oriëntatie voor een academische masteropleiding. Het panel waardeert de nadruk op interdisciplinariteit in het opleidingsprofiel evenals de internationale oriëntatie op Europa en aangrenzende gebieden. Hoewel het panel de grote variatie aan keuzeruimte een sterk punt vindt, wil het de opleiding ook meegeven dat er een spanning kan ontstaan tussen interdisciplinariteit aan de ene kant en de behoefte tot verdieping aan andere kant.

Een enkele eindterm is te ambitieus geformuleerd. Het panel adviseert de opleiding deze aan te passen om te kunnen garanderen dat studenten de doelstelling ook kunnen behalen. Het panel heeft er vertrouwen in dat de opleiding hier een juiste afweging in zal maken.

Standaard 2

Het panel constateert dat de masteropleiding Europese Studies duidelijk van voldoende academisch niveau is en goed aansluit op de beoogde leerresultaten. De tracks waaruit de masteropleiding bestaat bieden studenten elk een eigen studieprogramma, bestaande uit op het profiel toegesneden onderwijs dat nauw aansluit bij het onderzoek van de betrokken docenten. Het panel waardeert de zorgvuldig en helder geformuleerde leerlijnen die structuur geven aan het onderwijsprogramma. Het panel is in het bijzonder positief over de leerlijn communicatie, omdat daarin ook de *transferable skills* aan bod komen. Het vakkenaanbod van elke track is goed doordacht en biedt een programma waarin de leerdoelen en eindtermen gerealiseerd kunnen worden. Studenten zijn tevreden over het *student-centered* onderwijs waarin zij de mogelijkheid hebben om de opleiding vorm te geven aan de hand van persoonlijke interesses. Het panel is enthousiast over de beroepsmatige aandacht in de track EP en ziet de buitenland-excursies als een waardevolle toevoeging aan de opleiding. Ook de optie tot het uitbreiden van het curriculum met een 20 EC stage is prijzenswaardig. Het panel constateert dat stages voor de andere tracks lastiger in het 1-jarige curriculum te verweven zijn zonder dat studenten studievertraging op lopen. Het panel zou het waarderen als de opleiding onderzoekt of een constructie als bij de track EP voor andere tracks ook mogelijk en haalbaar is.

Het onderwijs in de masteropleiding is interactief en het contact met docenten is laagdrempelig. Het panel heeft geconstateerd dat studenten tevreden zijn over de werkvormen en dat deze voldoende gevarieerd zijn. Tevens stelt het panel vast dat de werkvormen goed aansluiten en passend zijn voor het academische onderwijs. De aangeleerde vaardigheden zijn in overeenstemming met de beoogde leerresultaten. Het panel concludeert dat het weloverwogen taalbeleid goed aansluit bij het internationale karakter van de opleiding en dat de daardoor mogelijk gemaakte *international classroom* bijdraagt aan verdieping van het onderwijs. Zowel docenten en studenten zijn hier erg enthousiast over. Wel dient de opleiding meer aandacht te besteden aan het niveau van Engelse taalvaardigheid onder studenten. Het panel steunt de aanbeveling van de examencommissie om correct taalgebruik als minimale eis te hanteren bij de beoordeling. De studeerbaarheid van de masteropleiding voldoet en er is veel aandacht voor begeleiding en ook voor een *soft landing* voor internationale studenten. Het panel is zeer te spreken over het tutorsysteem, maar wil de opleiding er tegelijkertijd op wijzen dat een overdaad aan studiebegeleiding de zelfredzaamheid van studenten mogelijk kan aantasten. Dat geldt eveneens voor de begeleiding van het scriptietraject. Een goede maar iets beperktere vorm van begeleiding heeft volgens het panel ook een positief effect op de werkdruk van docenten.

Het panel stelt vast dat de opleiding wordt gedragen door een enthousiast, betrokken en competent docententeam. Ook studenten zijn tevreden over de expertise en betrokkenheid van het docententeam. Het is duidelijk dat er gezamenlijk wordt gekeken naar manieren om de opleiding te verbeteren en studenten verder te helpen in hun universitaire loopbaan. Het panel wil het opleidingsmanagement wel meegeven dat de werkdruk bij docenten nog steeds te hoog is. Het adviseert om te blijven zoeken naar oplossingen om deze te verminderen. Concluderend is het panel

overtuigd van de kwaliteit van de opleiding en heeft het alle vertrouwen dat de aandachtspunten verder worden opgepakt door het management.

Standaard 3

Het panel stelt vast dat de masteropleiding Europese Studies een adequaat en passend systeem van toetsing heeft. Er is volgens het panel een mooie variatie aan passende toetsvormen en een goede kwaliteitsborging. Het constateert dat de afstemming tussen de eindtermen, de leerdoelen en onderwijsvormen op correcte wijze wordt uitgevoerd, maar dat er ruimte tot verbetering is met betrekking tot een aantal eindtermen en met name de afstemming van de eindterm interdisciplinariteit in relatie tot de eindwerken. Het panel raadt de opleiding aan om na te gaan welke eindtermen gekoppeld moeten worden aan welke programmaonderdelen. De afstemming van de eindtermen draagt uiteindelijk bij aan de borging van de kwaliteit van de eindwerken en daarmee aan de kwaliteit van de opleiding als geheel. Het voornemen van de opleiding om de Scriptie Workflow te implementeren faciliteert het systematisch doorlopen van het gehele scriptietraject en standaardisatie van het beoordelingsproces en afstemming met de eindtermen. Tevens biedt de workflow ook de optie om opleidingsspecifieke *rubrics* toe te voegen en beoordelingscriteria aan te passen. Het panel is enthousiast over de plannen en heeft er vertrouwen in dat de opleiding de verbeterpunten in de komende periode zal aanpakken.

Docenten stellen op deugdelijke wijze toetsen samen en dragen gezamenlijk zorg voor de kwaliteitsborging. Het panel constateert dat het vierogenprincipe goed is geïmplementeerd en dat studenten op passende en transparante wijze worden geïnformeerd over toetsing in de studiehandleiding. Duidelijkheid en transparantie van de studiehandleiding is vooral voor internationale studenten belangrijk en het panel waardeert dat de opleiding daar oog voor heeft. Het panel heeft geconstateerd dat de opleiding veel aandacht besteedt aan deskundigheidsbevordering op het gebied van toetsing. Het panel vindt vooral de DocenTENkamer en de samenwerking met toetsdeskundigen goede voorbeelden van de professionalisering. Het panel kan daarom ook vaststellen dat de opleiding over een adequaat en transparant systeem van toetsing beschikt.

Een aandachtspunt is wel de toetsfrequentie die in de ogen van het panel hoog is en daardoor invloed heeft op de werkdruk en daaraan gekoppeld de feedbackmomenten. Het panel heeft vernomen dat studenten soms lang moeten wachten op inhoudelijke feedback. Uiteindelijk zijn zij wel tevreden over de feedback die zij ontvangen. De vraag of het grote aantal toetsen en feedbackmomenten niet resulteert in een te hoge belasting van het docententeam dient in samenspraak met de faculteit te worden onderzocht. Het panel beveelt de opleiding aan om na te gaan hoe de toetsing zodanig kan worden ingericht dat de werkdruk voor docenten en studenten omlaag kan worden gebracht zonder dat er wordt ingeboet op effectiviteit en kwaliteit.

De opleiding werkt voor de beoordeling van eindwerken altijd met twee beoordelaars die gezamenlijk het cijfer vaststellen. Hoewel het panel het goed vindt dat er twee beoordelaars zijn betrokken, ziet het panel ook verbeterpunten voor (de inzichtelijkheid van) de beoordelingssystematiek. Uit de gesprekken en het tijdens de visitatie extra opgevraagde materiaal blijkt dat de opleiding al maatregelen heeft getroffen om de beoordelingssystematiek te verbeteren. Het panel is vooral enthousiast over de Scriptie Workflow waarbij ook wordt gekeken naar de beoordelingscriteria op de beoordelingsformulieren en heeft er vertrouwen in dat de opleiding weet waar verbeterpunten liggen en hoe zij dat moeten oppakken.

Het panel is positief over de wijze waarop de examencommissie haar taken uitvoert. De steekproeven die de examencommissie uitvoert op eindwerken en beoordelingsformulieren leveren goede adviezen en deugdelijke constatering op, waar het panel zich helemaal in kan vinden. Het panel miste op basis van het aanvankelijk bestudeerde materiaal inzicht in de wijze waarop vervolgacties en hun opvolging vervolgens worden belegd. Uit gesprekken met de examencommissie en bestudering van extra opgevraagd materiaal blijkt dat de PDCA-cyclus goed geborgd is, maar dat er verbetering is in de wijze waarop de rapportage formeel wordt vastgelegd. Het panel heeft vertrouwen in de plannen van het management om dit aan te passen.

Wat betreft de toetsing van het eindniveau concludeert het panel dat het niveau van de bestudeerde eindwerken aan de maat is. Het panel constateert, op basis van de bestudeerde selectie van eindwerken, dat het relatief vaak tot een ander eindoordeel zou komen. Ook vindt het panel dat er in sommige gevallen onvoldoende kwalitatieve en constructieve feedback wordt gegeven in de beoordelingsformulieren. Bovendien is de examencommissie van mening dat het Engelse taalgebruik in de eindwerken lager is dan gemiddeld op masterniveau. Het panel staat achter de aanbeveling van de examencommissie om correct taalgebruik als minimale eis te hanteren bij de beoordeling van eindwerken. Uit de gesprekken en het extra opgevraagde materiaal blijkt dat de opleiding al maatregelen heeft getroffen om de beoordelingssystematiek te verbeteren. Het panel heeft er alle vertrouwen in dat de opleiding met de genoemde aanpassingen het systeem van toetsing naar een nog hoger niveau tilt.

Standaard 4

Op basis van de bestudeerde eindwerken en het gesprek met alumni kan het panel concluderen dat de beoogde leerresultaten voor de masteropleiding behaald worden. Het niveau van de eindwerken is zeker voldoende. Vooral eindwerken met een helder en scherp betoog en diepgaand inzicht vielen hier in positieve zin op. Aan de andere kant waren er ook eindwerken van minder goede kwaliteit. Zo was een aantal eindwerken erg beschrijvend van aard en zwakker in het inbedden van de methodologie. Het panel stelt ook vast dat de interdisciplinariteit uit het opleidingsprofiel sterker in de eindwerken naar voren mag komen.

Tot slot concludeert het panel dat alumni hun weg naar de arbeidsmarkt goed weten te vinden en dat er een soepele doorstroom is. De academische vaardigheden die zij tijdens de masteropleiding hebben verworven, vinden zij nuttig voor hun dagelijkse werkzaamheden.

Het panel beoordeelt de Standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Masteropleiding Europese Studies

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

De voorzitter, dr. J.W. (Jan) Honig, en de secretaris, J. (Jaira) Azaria MA, van het panel verklaren hierbij dat alle panelleden kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 8 april 2020.

BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Profiel

De masteropleiding Europese Studies valt onder de Graduate School of Humanities (GSH) aan de faculteit der Geesteswetenschappen. De masteropleiding ES beoogt studenten op te leiden tot academici die vanuit verschillende perspectieven kennis en expertise hebben over het heden en verleden van culturele en politieke ontwikkelingen in Europa en aangrenzende gebieden. De opleiding biedt vier tracks aan die de vijf volgende onderscheidende kenmerken delen: 1. een geesteswetenschappelijk en interdisciplinair karakter, 2. een breed historisch en transnationaal perspectief op Europa, 3. veel aandacht voor aanpalende regio's zoals Oost-Europa, Zuidoost-Europa, Middellandse Zeegebied, Midden-Oosten en de voormalige Sovjet-Unie, 4. een internationaal (georiënteerde) staf- en studentenpopulatie en een *international classroom* en 5. aandacht voor het werkveld zodat studenten kennis maken met de praktijk van Europese Studies-vraagstukken.

Op het moment van het visitatiebezoek zijn er vier tracks waar studenten uit kunnen kiezen: *East-European Studies* (EES), *European Policy* (EP), *Governing Europe* (GE) en *Identity and Integration* (I&I). Omdat zowel docenten als studenten een overlap ervaren worden de tracks EP en GE vanaf september 2019 samengevoegd in de track EP. Het panel kan zich vinden in de overweging en vindt het een goed besluit om de genoemde tracks samen te voegen. Vanaf aankomend collegejaar hebben studenten de mogelijkheid om vanaf het begin voor één van de drie overgebleven tracks te kiezen. Elke track heeft een eigen profiel en voor september 2019 waren er ook trackspecifieke toelatingseisen, deze gelden nu alleen nog voor EES en I&I. De toelatingseisen voor EES zijn gericht op voorkennis van op het gebied van geschiedenis, Slavische talen, sociale of politieke wetenschappen. Deficiënties op dit vlak kunnen geremedieerd worden met een minor East European Studies. Studenten met een afgeronde bacheloropleiding European Studies, Geschiedenis of Moderne Europese Talen kunnen doorstromen naar de track I&I. Voor de arbeidsmarktgeoriënteerde track EP geldt dat studenten een keuze maken tussen een gedifferentieerd uitstroomprofiel. Enkele programmaonderdelen zijn selectief, zoals het *EU Policy Lab* en de stage. Het panel adviseert de opleiding om af te wegen of het behouden van een selectieprocedure niet wenselijk is voor elke track.

Interdisciplinariteit is een belangrijk onderdeel van de opleidingsprofilering. Het panel heeft veel sympathie voor de diversiteit en het brede palet aan keuzemogelijkheden van de opleiding en ziet deze combinatie als een uniek kenmerk. Tegelijkertijd voelt het panel ook een mogelijke spanning tussen verbreding en verdieping. Uit het studentenhoofdstuk en de gesprekken met studenten en alumni blijkt dat zij over het algemeen erg tevreden zijn over de mogelijkheid om de studie zelf vorm te geven en dat interdisciplinariteit daaraan ten grondslag ligt. Maar er zijn ook studenten die zich soms juist willen specialiseren in een bepaalde richting en menen dat de interdisciplinaire blauwdruk van de opleiding dat kan belemmeren. Studenten geven aan dat het risico van een interdisciplinaire benadering is dat het academische niveau diepgang mist. Het panel begrijpt de bezwaren die sommige studenten hebben, zij meent echter dat specialisatie wel degelijk mogelijk is middels de keuzevakken. Het panel heeft er voldoende vertrouwen in dat de opleiding hier bewust van is en er verstandig mee omgaat.

Beoogde leerresultaten

Voor de masteropleiding zijn de beoogde leerresultaten, oftewel de eindtermen, onderverdeeld in verschillende categorieën die het academische masterniveau garanderen (de beoogde leerresultaten zijn opgenomen in bijlage 1). Er zijn acht algemene, twee vakspecifieke en per track drie trackspecifieke eindtermen geformuleerd. De track European Policy heeft een aanvullende eindterm gericht op het analyseren en schrijven van een beleidsnota. De beoogde leerresultaten zijn helder omschreven en weerspiegelen volgens het panel in voldoende mate het niveau en de oriëntatie van de masteropleiding. Alle eindtermen zijn gerelateerd aan de Dublin-descriptoren en sluiten daarom aan bij internationale standaarden.

Het panel ziet dat het opleidingsprofiel herkenbaar is vertaald naar de eindtermen, maar merkt wel op dat zowel de *transferable skills* als onafhankelijke onderzoeksvaardigheden nadrukkelijk worden benoemd in de eindtermen en daarmee een te hoog niveau nastreven voor een gewone masteropleiding. Het vraagt zich af of het éénjarige masterprogramma de gelegenheid biedt om beide eindtermen op niveau te behalen. Het panel adviseert om deze nadruk op zowel onderzoeksvaardigheden als *transferable skills* iets bij te stellen. Door het behalen van de beoogde leerresultaten kunnen studenten soepel doorstromen naar de arbeidsmarkt. Het panel is positief over de opties en ondersteuning die de opleiding biedt op het gebied van arbeidsmarktorientatie, het vak EU Policy Lab is hier een goed voorbeeld van.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de beoogde leerresultaten van de masteropleiding Europese Studies duidelijk zijn geformuleerd en passend zijn wat betreft niveau en oriëntatie voor een academische masteropleiding. Het panel waardeert de nadruk op interdisciplinariteit in het opleidingsprofiel evenals de internationale oriëntatie op Europa en aangrenzende gebieden. Hoewel het panel de grote variatie aan keuzeruimte een sterk punt vindt, wil het de opleiding ook meegeven dat er een spanning kan ontstaan tussen interdisciplinariteit aan de ene kant en de behoefte tot verdieping aan andere kant.

Een enkele eindterm is te ambitieus geformuleerd. Het panel adviseert de opleiding deze aan te passen om te kunnen garanderen dat studenten de doelstelling ook kunnen behalen. Het panel heeft er vertrouwen in dat de opleiding hier een juiste afweging in zal maken.

Conclusie

Masteropleiding Europese Studies: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'voldoet'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Curriculum en leerlijnen

Het collegejaar aan GSH is onderverdeeld in twee semesters en per semester zijn er drie onderwijsblokken: blokken van acht, acht en vier weken. Het zogenaamde 8-8-4-systeem. In de blokken van acht weken worden er twee vakken aangeboden en in het laatste blok van vier weken is er één vak (zie bijlage 2 voor een overzicht van het curriculum). Per semester is er een studiebelasting van 30 EC. Het panel is zeer te spreken over de opbouw van het programma aan de hand van de vijf leerlijnen die de opleiding heeft geformuleerd: 1. Verwerving van gevorderde kennis en inzicht, 2. Toepassing van kennis en inzicht, 3. Oordeelsvorming, 4. Communicatie en 5. Leervaardigheden. Het is van mening dat de leerlijnen goed doordacht en geëxpliciteerd zijn, met name de leerlijn gericht op communicatie is volgens het panel waardevol.

In de masteropleiding Europese Studies kiezen studenten vanaf het begin één van de vier tracks. Zoals in standaard 1 is beschreven, zal dat vanaf september 2019 veranderen naar keuze uit één

van de drie tracks. EES is gericht op bestudering van de hedendaagse politiek en cultuur van Oost-Europa in de historische context van Europese en internationale betrekkingen. I&I heeft een meer cultuurhistorisch perspectief en richt zich op vraagstukken van identiteit en culturele diversiteit in Europa. EP en GE zijn meer beroepsgeoriënteerd en richten zich op het beleid van de Europese Unie. Op interdisciplinaire wijze bestuderen studenten de politieke, economische, juridische en culturele vraagstukken en achtergronden. Het panel is van mening dat de drie tracks onderscheidend zijn en studenten voorbereiden op een eigen arbeidsmarkt.

Het profiel van elke track wordt vanaf het eerste semester duidelijk vormgegeven aan de hand van twee verplichte *core courses* en een *skills seminar*. In de *core courses* staat het verwerven van de voornaamste wetenschappelijke benaderingen en onderzoeksmethoden centraal. Aan de hand van kernvragen leggen studenten de academische basis voor hun gekozen mastertrack. In het *skills seminar* krijgen studenten vakinhoudelijke opdrachten, werken zij aan een onderzoeksvoorstel en verwerven de gewenste onderzoeksvaardigheden voor hun discipline. Voor EES houdt het *skills seminar* in dat studenten werken aan de voorbereiding van de scriptie en leren zij hoe zij een theoretisch kader kunnen uitwerken en hoe geschikte methoden of bronnen geïdentificeerd kunnen worden. Studenten I&I werken in het *skills seminar* aan drie taken die rondom een bepaald thema zijn opgesteld. Zij organiseren een symposium en een studiereis met relevante vakinhoud. En op individuele basis werken studenten aan een journalistieke reportage die gebaseerd is op het onderzoek voor en tijdens de studiereis.

In het tweede semester werken studenten direct verder aan het scriptieonderzoek dat gespreid is over het gehele tweede semester en in totaal 18 EC omvat. Studenten krijgen begeleiding door middel van *thesis groups* waarin zij worden begeleid bij het vinden van een scriptiebegeleider en het vaststellen van een onderwerp. Verder is het scriptietraject ingebed in het *skills seminar* en er wordt in opbouwende mate zelfstandigheid verwacht van de studenten: het begint met kleine opdrachten onder begeleiding en bouwt zich op naar grotere opdrachten en meer zelfstandigheid. Op basis van de gesprekken met studenten maakt het panel op dat de mate van begeleiding over het gehele scriptietraject vrij intensief blijft. Het panel waardeert de grote inzet van docenten, maar denkt dat het wat betreft scriptiebegeleiding naar beneden zou moeten worden geschroefd. Een té intensieve begeleiding raakt aan de zelfredzaamheid van studenten en heeft bovendien een negatieve invloed op de werkdruk van de docenten.

Studenten hebben de mogelijkheid om vier keuzevakken te kiezen waarvan twee trackspecifiek moeten zijn (*electives*, totaal 12 EC). Daarnaast hebben zij de vrijheid om te bepalen of de overige twee keuzevakken (12 EC) trackspecifiek worden of niet. Het is toegestaan om keuzevakken binnen en buiten het GSH te kiezen: zodoende krijgen studenten de gelegenheid om hun eigen specifieke interesses te volgen. Het panel heeft sympathie voor de keuzemogelijkheden en begrijpt dat dit aantrekkelijk is voor studenten. Het wil de opleiding alleen wel meegeven om ervoor te waken dat de coherentie het curriculum hierdoor niet in het geding komt.

De track EP heeft een afwijkende opbouw ten gevolge van de beroepsgeoriënteerde insteek van het programma. Studenten EP hebben geen *electives*: in het eerste semester volgen zij vier verplichte *core courses* en het *skills seminar Brussels*. In het *skills seminar* van EP leren studenten hun onderzoeksvaardigheden met betrekking tot de scriptie en toekomstige professionele activiteiten te verbeteren. Aan de hand van het onderwerp dat zij willen onderzoeken, krijgen studenten de juiste methoden en theoretische kaders aangereikt waarin er met name aandacht is voor de relatie tussen beleidsvelden en onderzoeksbenaderingen. Het seminar wordt afgesloten met een week in Brussel waar zij interviews afnemen met EU-ambtenaren en beleidsmedewerkers op basis van een eigen ontwikkeld interviewprotocol. Vervolgens presenteren zij de bevindingen schriftelijk en plenair. In het tweede semester nemen zij deel aan het vak *EU Policy Lab* waar ook een buitenlandse excursie aan is gekoppeld. Indien gewenst kunnen studenten het programma uitbreiden met een stage van 20 EC (minimaal 560 uur) en komt het totale programma op 80 EC.

Een stage is ook mogelijk in de andere tracks, hiervoor is de vrije keuzeruimte beschikbaar. Omdat de stage niet systematisch is ingebed in het programma, bemerkt ook de opleiding dat het niet voor iedereen haalbaar is om stage te volgen in het éénjarige masterprogramma. Uit de gesprekken met studenten blijkt dat studenten die graag een stage willen lopen ermee rekening houden dat zij daardoor studievertraging oplopen. Het panel zou het waarderen als de opleiding mogelijkheden onderzoekt of de stageoptie die voor EP wordt geboden ook geïmplementeerd kan worden voor de overige tracks. Het panel hecht er wel waarde aan dat met name internationale studenten goed worden geïnformeerd over de financiële gevolgen van uitbreiding van het curriculum.

Werkvormen

De onderwijsmethode van de masteropleiding is ontworpen in overeenstemming met de onderwijsfilosofie van de UvA die behelst dat deze grotendeels gebaseerd is op onderzoek of verbonden is aan de expertise van het docententeam. Kleinschalig en activerend onderwijs dragen bij aan het op hoog niveau brengen van gedegen vakkennis en goed vertrouwd raken met onderzoeksmethoden en onderzoeksvaardigheden. Het hierboven beschreven *skills seminar Brussels* waarin studenten ambtenaren en beleidsmedewerkers interviewen is een goed voorbeeld van activerend onderwijs. Kleine werkgroepen dragen ook bij aan intensief contact en uitwisseling met de docent en tussen studenten onderling. Masterstudenten krijgen te maken met het schrijven van essays en onderzoeksopdrachten, het presenteren, participeren in discussies, excursies, *peer feedback* en de mogelijkheid tot het volgen van een stage. Zelfstandig werken en onderzoeken wordt voldoende gestimuleerd en het panel constateert dat de aangeleerde vaardigheden in overeenstemming zijn met de beoogde leerresultaten.

Onderwijstaal

Sinds 2015 worden alle tracks in het Engels aangeboden. De opleiding heeft hiertoe besloten op basis van drie redenen. De eerste reden heeft te maken met de sterke internationale profilering van de masteropleiding. De tweede reden met de ambitie van de opleiding om middels Engelstalig onderwijs een *international classroom* te creëren. Het panel is het met de opleiding eens dat een *international classroom* tot extra verdieping van het onderwijs zorgt, voor zowel studenten als docenten en ziet dit als een groot pluspunt. Het vernam uit de gesprekken met studenten dat zij allen zeer enthousiast waren om samen te werken met niet-Nederlandse studenten en dat het hen direct in contact brengt met het transnationale karakter van Europese vraagstukken. Ten derde is de keuze gebaseerd op de behoefte van studenten om een Engelstalig masterprogramma te volgen. De opleiding constateerde dat studenten voorheen uitweken naar andere Engelstalige programma's en is blij dat zij hen nu een interessant Engelstalig programma kan aanbieden.

Naar aanleiding van de introductie van het Engelstalige onderwijs heeft een aantal stafleden een cursus academisch Engels gevolgd of deelgenomen aan één-op-één coaching. Op basis van de gesprekken met studenten en docenten kan het panel opmaken dat docenten voldoende taalvaardig zijn om hun onderwijs in het Engels aan te bieden. Studenten krijgen hulp als zij moeite hebben met het Engels. Desondanks blijkt uit een verslag van de examencommissie dat het niveau van hun Engels lager is dan gemiddeld op masterniveau (zie verder Standaard 3). Het panel raadt aan het taalniveau goed te monitoren.

Studiebegeleiding en studeerbaarheid

De masteropleiding heeft de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan het optimaliseren van de studeerbaarheid en de studiebegeleiding. Het panel kan met tevredenheid vaststellen dat er veel aandacht wordt besteed aan realistische en heldere voorlichting vooraf. Met name voor internationale studenten is goede voorlichting essentieel, de opleiding zet zich actief in voor een *soft landing* van internationale studenten. De studiegids informeert studenten wat ze per jaar en per vak kunnen verwachten. Studenten stellen het op prijs dat de leerdoelen helder staan omschreven in de studiegids.

Aan het GSH is het beleid dat elke student een docent als tutor krijgt toegewezen. Gedurende het jaar hebben studenten enkele individuele gesprekken met hun tutor om de studievoortgang en

studiekeuzes te bespreken. Op deze wijze krijgen studenten inhoudelijke studiebegeleiding en is het volgens het panel op verantwoorde wijze mogelijk dat studenten hun eigen studie vormgeven. Het panel waardeert die vrijheid en de vakkundige begeleiding daarbij. Het *student-centered* onderwijs is ook voor studenten een groot pluspunt, zo blijkt uit de gesprekken. Het panel adviseert de opleiding wel om erover te waken dat de zelfredzaamheid niet in het geding komt, met name de studiebegeleiding in het scriptietraject. Studenten geven nadrukkelijk aan dat zij de studiebegeleiding waarderen evenals het toegankelijke contact met hun docenten. Zij ervaren een prettige en studeerbare onderwijsomgeving waarin zij zich zowel inhoudelijk als sociaal gesteund voelen.

De opleiding maakt het mogelijk om de studie in één jaar te doorlopen, maar een punt van aandacht is volgens het panel wel het inpassen van een buitenlandverblijf of stage. Uit het studentenhoofdstuk en uit de gesprekken bleek dat studenten van EES en I&I het lastig vinden om een buitenlandverblijf in te passen. In de praktijk is het voor studenten ook lastig om een stageplek te vinden voor 6 EC en zijn er logistieke uitdagingen betreffende de plaatsing in het curriculum. Om het volgen van een stage voor iedere student mogelijk te maken geeft het panel de opleiding in overweging om daarvoor meer ruimte op een geschikte plek in het curriculum vrij te maken.

Docenten

Het panel is van mening dat het onderwijzend personeel over voldoende kwaliteit beschikt om onderwijs op masterniveau te verzorgen. Het docententeam is competent, divers, enthousiast en beschikt over zowel vakinhoudelijke als wetenschappelijke expertise. Binnen de masteropleiding zijn alle docenten in vaste dienst in het bezit van een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) of zitten in het traject om dit te behalen. Twee van de 37 docenten zijn ook in het bezit van een Senior Kwalificatie Onderwijs (SKO) en twee stafleden met een leidinggevende rol hebben een Leergang Onderwijskundig Leiderschap (LOL) doorlopen. Er is een klein aantal docenten met een tijdelijk dienstverband. Het panel is positief over de manier waarop de expertise van individuele docenten wordt ingezet in het onderwijs. Door het inzetten van internationaal (georiënteerde) docenten die zowel qua achtergrond als discipline divers zijn, is de staf een passende representatie van het opleidingsprofiel: internationaal georiënteerd, interdisciplinair en inclusief.

Zowel uit de gesprekken als het zelfevaluatierapport van de opleiding blijkt dat docenten de werkdruk als hoog ervaren: er zijn veel contacturen, veel onderwijsvernieuwingen, invoering van de Engelse onderwijstaal, weinig roostervrije momenten en intensieve studiebegeleiding. Het vorige visitatiepanel heeft dezelfde hoge werkdruk bij docenten geconstateerd. Het is de opleiding tot op heden niet gelukt hier verandering in aan te brengen, omdat er geen extra middelen beschikbaar zijn. Het panel heeft hier alle begrip voor, maar denkt dat er zaken zijn die de opleiding in dezen wel zelf in de hand heeft zoals bijvoorbeeld een cultuur van (te) intensieve studentbegeleiding. Het panel adviseert daarom om nader te bezien of de begeleidingsintensiteit naar beneden zou kunnen zonder dat hierbij de studievoortgang in het gedrang komt.

Uit zowel de Nationale Studenten Enquête (NSE) en de interne evaluaties blijkt dat studenten bovengemiddeld tevreden zijn over hun docenten. Er zijn korte lijntjes met het docententeam en studenten ervaren een sterke cohortvorming. Studenten lieten wel weten dat zij soms hinder ervaren van de hoge werkdruk bij docenten als feedback niet tijdig gegeven kan worden. Hiervoor toonden zij zich begripvol, vooral omdat ze wel een grote betrokkenheid van hun docenten ervaren. Het panel constateert dan ook dat docenten, ondanks de hoge werkdruk, in staat zijn om kwalitatief goed onderwijs te verzorgen en goed bereikbaar te zijn voor studenten.

In de zelfevaluatie kaart de opleiding aan dat zij zich zorgen maakt over een toename van onderwijs dat verzorgd wordt door docenten zonder onderzoeksaanstelling. Daarmee komt druk te staan op de kern van academisch onderwijs, namelijk dat docenten onderwijs en onderzoek met elkaar kunnen verbinden. Het panel deelt deze zorg omdat deze druk op termijn de kwaliteit van het onderwijs en de studieleeromgeving kan benadelen, alsmede ook de academische loopbaan van de betrokken docenten. Het panel adviseert dan ook dat er stappen worden gezet om de verbinding tussen onderwijs en onderzoek te waarborgen zodat het onderzoek van docenten kan bijdragen aan

verbreding en verdieping van het onderwijs. Het panel moedigt het management van de faculteit en opleiding aan om te waken voor langdurig aanhoudende hoge werkdruk en om zo bovenstaande issues te voorkomen.

Overwegingen

Het panel constateert dat de masteropleiding Europese Studies duidelijk van voldoende academisch niveau is en goed aansluit op de beoogde leerresultaten. De tracks waaruit de masteropleiding bestaat bieden studenten elk een eigen studieprogramma, bestaande uit op het profiel toegesneden onderwijs dat nauw aansluit bij het onderzoek van de betrokken docenten. Het panel waardeert de zorgvuldig en helder geformuleerde leerlijnen die structuur geven aan het onderwijsprogramma. Het panel is in het bijzonder positief over de leerlijn communicatie, omdat daarin ook de *transferable skills* aan bod komen. Het vakkenaanbod van elke track is goed doordacht en biedt een programma waarin de leerdoelen en eindtermen gerealiseerd kunnen worden. Studenten zijn tevreden over het *student-centered* onderwijs waarin zij de mogelijkheid hebben om de opleiding vorm te geven aan de hand van persoonlijke interesses. Het panel is enthousiast over de beroepsmatige aandacht in de track EP en ziet de buitenland-excursies als een waardevolle toevoeging aan de opleiding. Ook de optie tot het uitbreiden van het curriculum met een 20 EC stage is prijzenswaardig. Het panel constateert dat stages voor de andere tracks lastiger in het 1-jarige curriculum te verweven zijn zonder dat studenten studievertraging op lopen. Het panel zou het waarderen als de opleiding onderzoekt of een constructie als bij de track EP voor andere tracks ook mogelijk en haalbaar is.

Het onderwijs in de masteropleiding is interactief en het contact met docenten is laagdrempelig. Het panel heeft geconstateerd dat studenten tevreden zijn over de werkvormen en dat deze voldoende gevarieerd zijn. Tevens stelt het panel vast dat de werkvormen goed aansluiten en passend zijn voor het academische onderwijs. De aangeleerde vaardigheden zijn in overeenstemming met de beoogde leerresultaten. Het panel concludeert dat het weloverwogen taalbeleid goed aansluit bij het internationale karakter van de opleiding en dat de daardoor mogelijk gemaakte *international classroom* bijdraagt aan verdieping van het onderwijs. Zowel docenten als studenten zijn hier erg enthousiast over. Wel dient de opleiding meer aandacht te besteden aan het niveau van Engelse taalvaardigheid onder studenten. Het panel steunt de aanbeveling van de examencommissie om correct taalgebruik als minimale eis te hanteren bij de beoordeling. De studeerbaarheid van de masteropleiding voldoet en er is veel aandacht voor begeleiding en ook voor een *soft landing* voor internationale studenten. Het panel is zeer te spreken over het tutorsysteem, maar wil de opleiding er tegelijkertijd op wijzen dat een overdaad aan studiebegeleiding de zelfredzaamheid van studenten mogelijk kan aantasten. Dat geldt eveneens voor de begeleiding van het scriptietraject. Een goede maar iets beperktere vorm van begeleiding heeft volgens het panel ook een positief effect op de werkdruk van docenten.

Het panel stelt vast dat de opleiding wordt gedragen door een enthousiast, betrokken en competent docententeam. Ook studenten zijn tevreden over de expertise en betrokkenheid van het docententeam. Het is duidelijk dat er gezamenlijk wordt gekeken naar manieren om de opleiding te verbeteren en studenten verder te helpen in hun universitaire loopbaan. Het panel wil het opleidingsmanagement wel meegeven dat de werkdruk bij docenten nog steeds te hoog is. Het adviseert om te blijven zoeken naar oplossingen om deze te verminderen. Concluderend is het panel overtuigd van de kwaliteit van de opleiding en heeft het alle vertrouwen dat de aandachtspunten verder worden opgepakt door het management.

Conclusie

Masteropleiding Europese Studies: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'voldoet'.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Toetsbeleid en toetsvormen

De toetsing binnen de masteropleiding Europese Studies volgt het toetsbeleid van de GSH en kent de aspecten: 1. Afstemming toetsvormen, leerdoelen eindtermen, 2. Transparantie en toetsmomenten, 3. Controleerbaarheid en kwaliteitsborging van toetsing en 4. Deskundigheidsbevordering. Het panel heeft op basis van de het bestudeerde materiaal kunnen zien dat het huidige toetsprogramma van de masteropleiding Europese Studies bestaat uit een mooie variatie aan passende toetsvormen en goede kwaliteitsborging door middel van een vierogenprincipe. Ook is het panel positief over de regelmatige afstemming over toetsing door het docententeam. De toetsvormen worden over het algemeen goed afgestemd op de leerdoelen, de leerlijnen en de eindtermen. In de zelfevaluatie kaart de opleiding zelf al aan dat de afstemming van leerdoelen, leerlijnen en toetsing nog niet naar volle tevredenheid is. Het panel is ook van mening dat de afstemming beter kan, specifiek de afstemming met betrekking tot de eindterm interdisciplinariteit. Deze eindterm wordt niet specifiek getoetst en dat zou volgens het panel wel logisch zijn aangezien het een van de kernpunten van het programma is. De koppeling met de Dublin-descriptoren is goed in orde. Er zijn zowel formatieve als summatieve toetsen en de opleiding vult dit aan met andere toetsvormen die passend zijn bij het onderwijs zoals: literatuur responses, leesvragen, presentaties, boekbesprekingen, beleidsnota's, *jig-saw assignments* en *peer review* opdrachten. Schriftelijke opdrachten worden middels een door de examencommissie vastgesteld formulier, dat gebaseerd is op het scriptiebeoordelingsformulier, nagekeken.

De opleiding maakt gebruik van formatieve en summatieve toetsen. Vakafroning geschiedt per summatieve toets, die in sommige gevallen middels deeltoetsen over de duur van het vak wordt verspreid. De formatieve toetsen dienen ter ondersteuning van het leerproces en geven studenten inzicht in hun kennis. De opleiding volgt de facultaire richtlijn om elk vak van 6 EC met minstens twee formatieve en/of summatieve toetsen te examineren; vakken van 12 EC hebben minstens vier toetsmomenten. Hoewel het panel begrijpt dat de opleiding de richtlijnen van de faculteit dient te volgen, is het van mening dat het aantal toetsen te groot is. De hoge toetsfrequentie heeft gevolgen voor de kwaliteit van feedback bij de individuele schriftelijke opdrachten, een gegeven dat de opleiding zelf ook zorgen baart. Ook studenten geven aan dat de feedback die zij van docenten ontvangen in eerste instantie wat summier kan zijn of dat zij er lang op moeten wachten. Wel is er altijd de mogelijkheid om bij de docent langs te gaan voor aanvullende informatie. Studenten zijn uiteindelijk tevreden over de feedback die zij ontvangen. Het panel wil de opleiding adviseren goed te kijken naar een goede spreiding van de toetsmomenten. Ook de vraag of het grote aantal toetsen en feedbackmomenten niet resulteert in een te hoge belasting van het docententeam dient in samenspraak met de faculteit te worden onderzocht.

Met betrekking tot toetsing hanteert de faculteit een aantal uitgangspunten die voor alle opleidingen gelden. Toetsing wordt binnen de gehele faculteit opgezet volgens het vierogenprincipe: alle tentamens worden gecontroleerd op validiteit en coherentie alvorens zij worden afgenomen. Bij de masteropleiding Europese Studies worden de toetsen opgesteld door het verantwoordelijke docententeam dat instaat voor de kwaliteitsborging, de inhoud en de vorm van de toets. Ook stelt het team de toetsregeling op, die vervolgens door de examencommissie wordt vastgesteld. Voor aanvang van het vak komt er een studiehandleiding online beschikbaar; hierin staat ook de vorm van de toetsing en de toetsmomenten duidelijk omschreven. Het panel is zeer te spreken over de duidelijkheid en transparantie die de studiehandleiding op dit punt biedt. Met name voor internationale studenten is het belangrijk dat er helderheid is over de toetsinhoud, toetsvorm, toetsmoment en mogelijkheden tot herkansing. Het panel is tevreden dat de opleiding de signalen omtrent verwachtingsmanagement van internationale studenten hieromtrent heeft opgepakt en de communicatie verder verheldert waar nodig. Waar nodig bekijkt de opleiding ook of de (scriptie-)handleidingen verder geharmoniseerd moeten worden. Op facultair niveau wordt alle relevante informatie over en de inhoud van toetsing gearchiveerd in de vorm van toetsdossiers. Het panel ziet

dat de opleiding veel aandacht heeft besteed aan professionalisering van het toetsbeleid en dat ook blijft doen. Zeker de samenwerking met de examencommissie en experts op het gebied van toetsdeskundigheid in de DocenTENkamer, prijst het panel omdat het de toetsdeskundigheid bevordert. Als de opleiding deze lijn voortzet en bovengenoemde punten meeneemt, is het panel ervan overtuigd dat toetsdeskundigheid naar een nog hoger niveau getild kan worden.

Toetsing van het eindniveau

De beoordeling van de eindwerken voor de masteropleiding vindt plaats aan de hand van een standaardbeoordelingsformulier dat door de examencommissie is vastgesteld. De beoordelaar heeft ruimte om kwalitatieve feedback op zes criteria in het formulier op te nemen: vraagstelling, wetenschappelijke inbedding, onderzoeksopzet en uitvoering, opbouw betoog, conclusie en uitvoering en ruimte voor individuele feedback. De input van een tweede lezer is standaard voor de beoordeling van de scriptie. De begeleider en de tweede lezer beoordelen onafhankelijk van elkaar de scriptie en komen in een beoordelingsgesprek gezamenlijk tot een oordeel. Indien de oordelen van de begeleider en de tweede lezer substantieel uiteenlopen, wordt de examencommissie ingeschakeld die een derde lezer aanwijst. Het oordeel van de derde lezer is bindend. Om de onafhankelijke beoordeling te waarborgen is er op facultair niveau een nieuwe versie van het beoordelingsformulier ingevoerd. De nieuwe versie van het beoordelingsformulier geeft de tweede lezer in een apart veld de ruimte om input te leveren. De overige velden van het formulier worden gezamenlijk ingevuld.

Het panel is van mening dat de eerste en tweede lezer het beoordelingsformulier los van elkaar moeten invullen om zo de onafhankelijke beoordeling te waarborgen. Een mogelijke oplossing is om het beoordelingsproces te digitaliseren opdat het commentaar van deze eerste lezer pas zichtbaar wordt als de tweede lezer input heeft geleverd. Het panel beseft dat realisatie van zo'n digitalisering behoorlijk wat voeten in aarde heeft. Om de onafhankelijkheid van de tweede lezer en de objectiviteit en onafhankelijkheid verder te borgen, adviseert het panel om ieder geval de papieren beoordelingsformulieren los van elkaar in te vullen. De opleiding zou ook kunnen overwegen om vaste beoordelingskoppels te vermijden en wellicht een tweede lezer van een andere specialisatie aan te wijzen. Het panel vindt het verder belangrijk dat er betere kwalitatieve en constructieve feedback in de beoordelingsformulieren wordt opgenomen. Het constateerde namelijk dat feedback soms erg summier was en het zodoende niet inzichtelijk is wat verbeterpunten zijn en hoe de beoordeling tot stand is gekomen. Op basis van de tijdens de visitatie extra opgevraagde informatie blijkt dat er in 2018 een nieuwe versie van het beoordelingsformulier is ingevoerd om de onafhankelijke beoordeling te waarborgen. De nieuwe versie van het beoordelingsformulier geeft de tweede lezer in een apart veld de ruimte om input te leveren. De overige velden van het formulier worden gezamenlijk ingevuld. Ook biedt het nieuwe formulier meer ruimte voor kwalitatieve feedback. Het panel is te spreken over de reeds genomen en voorgenomen aanpassingen.

Voorafgaand aan het bezoek bestudeerde het panel vijftien eindwerken. Het panel kon zich niet altijd vinden in de beoordelingen van de eindwerken uit de steekproef. Het panel kwam uit op vijf eindwerken die in hun ogen te hoog werden beoordeeld en daarvan was er één scriptie waarover het panel twijfelde of het eindniveau voldoende was. Zoals gezegd heeft het panel vastgesteld dat de eindwerken aan de maat zijn. Het panel adviseert de opleiding om na te denken hoe de beoordelingssystematiek aangescherpt kan worden zodat onafhankelijke totstandkoming van de cijfers en beoordelingen van de eindwerken beter wordt geborgd en beter inzichtelijk wordt gemaakt. Ook raadt het aan om bij de beoordeling van de eindwerken meer aandacht te besteden aan interdisciplinariteit. Zoals de opleiding tijdens de gesprekken zelf aangaf, zullen zij het *rubrics*-systeem hierop aanpassen. Ook verneemt het panel dat het gehele scriptiebeoordelingsproces gestroomlijnd zal worden door middel van een Scriptie Workflow module in de digitale leeromgeving Canvas. Deze flow faciliteert het systematisch doorlopen van het gehele scriptietraject en standaardisatie van het beoordelingsproces. Tevens biedt de flow ook de optie om opleidings-specifieke *rubrics* toe te voegen en beoordelingscriteria aan te passen. De werkwijze zal bijdragen aan standaardisatie van het beoordelingsproces. Ook heeft het panel begrepen dat vertegenwoordigers van de examencommissie en scriptiecoördinatoren vanaf het najaar 2019

kallibratiesessies gaan organiseren en steekproeven zullen uitvoeren. Deze kallibratiesessies hebben als doel om *grading rubrics* te verhelderen en onderlinge beoordelingsconsistentie aan te brengen. De steekproeven zijn voornamelijk gericht op de beoordelingssystematiek. Het panel heeft er vertrouwen in dat de opleiding zicht heeft op de verbeterpunten en weet hoe zij deze moet oppakken. Uitwisseling van best practices van beoordelingssystematiek op faculteitsniveau zou eveneens nuttig kunnen zijn in het verbeterproces, aldus het panel.

Examencommissie

De GSH heeft een faculteitsbrede examencommissie voor alle masteropleidingen. De examencommissie bestaat uit zes vertegenwoordigers van verschillende geesteswetenschappelijke opleidingen, een extern lid en krijgt ondersteuning van een ambtelijk secretaris en een secretaresse. De commissie is verantwoordelijk voor de uiteindelijke beoordeling of de student aan de eindtermen van de opleiding voldoet, het borgen van toetskwaliteit, het aanwijzen van examinatoren ten behoeve van het afnemen en vaststellen van toetsen, het uitbrengen van het bindend studieadvies en het vaststellen van regels en richtlijnen. Per opleiding is er een algemeen facultaire (deel A) en opleidingsspecifieke (deel B) Onderwijs- en Examenregeling (OER), waarin de regels en richtlijnen zijn opgenomen. De examencommissie controleert voor- en achteraf steekproefsgewijs studiehandleidingen, een tiental scripties per studiejaar en beoordelingsformulieren. Ook worden er structureel onderdelen van het toetsbeleid doorgelicht, de examencommissie kan gevraagd of ongevraagd advies hierover uitbrengen.

Het panel is positief over de grondigheid en deskundigheid waarmee de examencommissie adviezen uitbrengt en problemen signaleert. Wat betreft borging mag de examencommissie haar taak echter breder opvatten. De examencommissie dient te controleren hoe haar adviezen worden opgevolgd. Het panel adviseert om in de Plan-Do-Check-Act-cyclus inzichtelijker te maken wie er voor de borging van 'Act' staat. Op basis van het aanvankelijk bestudeerde materiaal en de gesprekken was het voor het panel moeilijk na te gaan wat er gebeurt met de uitgebreide en gegronde constatering en adviezen van de examencommissie. Echter, uit extra opgevraagde informatie blijkt dat er in de praktijk wel degelijk een structuur is die ook de borging van 'Act' garant stelt. De opleiding is voornemens om in de toekomst een andere werkwijze aan te nemen waarin de terugkoppeling van de opleidingsdirecteuren aan de onderwijsdirecteuren formeel vormgegeven zal worden zodat de borgingsstructuur duidelijk wordt. Het panel is positief over de aanpassingen die worden gemaakt in de rapportagestructuur tussen onderwijsdirecteuren, opleidingsdirecteuren en de examencommissie.

Uit het jaarverslag van 2017-2018 blijkt dat de examencommissie net als het panel enkele kanttekeningen heeft geplaatst bij de kwaliteit en inzichtelijkheid van de beoordeling na bestudering van 19 scripties en de bijbehorende beoordelingsformulieren. Ook constateerde de examencommissie dat het Engelse taalgebruik in de eindwerken lager is dan gemiddeld op masterniveau. Het panel kan zich vinden in de conclusies van de examencommissie en prijst haar grondige analyse. Tijdens de gesprekken bleek dat de examencommissie hierover gerapporteerd heeft aan de opleidingsverantwoordelijken en dat er een verbetertraject is opgestart. De opleidingsverantwoordelijken bevestigden dat er actie is ondernomen om de kwaliteitscyclus rondom de beoordeling van de eindwerken te verbeteren. De extra opgevraagde informatie bevestigt dit en geeft het panel voldoende vertrouwen dat men op de goede weg is.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de masteropleiding Europese Studies een adequaat en passend systeem van toetsing heeft. Er is volgens het panel een mooie variatie aan passende toetsvormen en een goede kwaliteitsborging. Het constateert dat de afstemming tussen de eindtermen, de leerdoelen en onderwijsvormen op correcte wijze wordt uitgevoerd, maar dat er ruimte tot verbetering is met betrekking tot een aantal eindtermen en met name de afstemming van de eindterminterdisciplinariteit in relatie tot de eindwerken. Het panel raadt de opleiding aan om na te gaan welke eindtermen gekoppeld moeten worden aan welke programmaonderdelen. De afstemming van eindtermen draagt uiteindelijk bij aan de borging van de kwaliteit van de eindwerken en daarmee aan de kwaliteit van de opleiding als geheel. Het voornemen van de opleiding om de Scriptie Workflow

te implementeren faciliteert het systematisch doorlopen van het gehele scriptietraject en standaardisatie van het beoordelingsproces en afstemming met de eindtermen. Tevens biedt de flow ook de optie om opleidings specifieke *rubrics* toe te voegen en beoordelingscriteria aan te passen. Het panel is enthousiast over de plannen en heeft er vertrouwen in dat de opleiding de verbeterpunten in de komende periode zal aanpakken.

Docenten stellen op deugdelijke wijze toetsen samen en dragen gezamenlijk zorg voor de kwaliteitsborging. Het panel constateert dat het vierogenprincipe goed is geïmplementeerd en dat studenten op passende en transparante wijze worden geïnformeerd over toetsing in de studiehandleiding. Duidelijkheid en transparantie van de studiehandleiding is vooral voor internationale studenten belangrijk en het panel waardeert dat de opleiding daar oog voor heeft. Het panel heeft geconstateerd dat de opleiding veel aandacht besteedt aan deskundigheidsbevordering op het gebied van toetsing. Het panel vindt vooral de DocenTENkamer en de samenwerking met toetsdeskundigen goede voorbeelden van de professionalisering. Het panel kan daarom ook vaststellen dat de opleiding over een adequaat en transparant systeem van toetsing beschikt.

Een aandachtspunt is wel de toetsfrequentie die in de ogen van het panel hoog is en daardoor invloed heeft op de werkdruk en daaraan gekoppeld de feedbackmomenten. Het panel heeft vernomen dat studenten soms lang moeten wachten op inhoudelijke feedback. Uiteindelijk zijn zij wel tevreden over de feedback die zij ontvangen. De vraag of het grote aantal toetsen en feedbackmomenten niet resulteert in een te hoge belasting van het docententeam dient in samenspraak met de faculteit te worden onderzocht. Het panel beveelt de opleiding aan om na te gaan hoe de toetsing zodanig kan worden ingericht dat de werkdruk voor docenten en studenten omlaag kan worden gebracht zonder dat er wordt ingeboet op effectiviteit en kwaliteit.

De opleiding werkt voor de beoordeling van eindwerken altijd met twee beoordelaars die gezamenlijk het cijfer vaststellen. Hoewel het panel het goed vindt dat er twee beoordelaars zijn betrokken, ziet het panel ook verbeterpunten voor (de inzichtelijkheid van) de beoordeling. Uit de gesprekken en het tijdens de visitatie extra opgevraagde materiaal blijkt dat de opleiding al maatregelen heeft getroffen om de beoordelingssystematiek te verbeteren. Het panel is vooral enthousiast over de Scriptie Workflow waarbij ook wordt gekeken naar de beoordelingscriteria op de beoordelingsformulieren en heeft er vertrouwen in dat de opleiding weet waar verbeterpunten liggen en hoe zij dat moeten oppakken.

Het panel is positief over de wijze waarop de examencommissie haar taken uitvoert. De steekproeven die de examencommissie uitvoert op eindwerken en beoordelingsformulieren leveren goede adviezen en deugdelijke constatering op, waar het panel zich helemaal in kan vinden. Het panel miste op basis van het aanvankelijk bestudeerde materiaal inzicht in de wijze waarop vervolgcities en hun opvolging vervolgens worden belegd. Uit gesprekken met de examencommissie en bestudering van extra opgevraagd materiaal blijkt dat de PDCA-cyclus goed geborgd is, maar dat er verbetering is in de wijze waarop de rapportage formeel wordt vastgelegd. Het panel heeft vertrouwen in de plannen van het management om dit aan te passen.

Wat betreft de toetsing van het eindniveau concludeert het panel dat het niveau van de bestudeerde eindwerken aan de maat is. Het panel constateert, op basis van de bestudeerde selectie van eindwerken, dat het relatief vaak tot een ander eindoordeel zou komen. Ook vindt het panel dat er in sommige gevallen onvoldoende kwalitatieve en constructieve feedback wordt gegeven in de beoordelingsformulieren. Bovendien is de examencommissie van mening dat het Engelse taalgebruik in de eindwerken lager is dan gemiddeld op masterniveau. Het panel staat achter de aanbeveling van de examencommissie om correct taalgebruik als minimale eis te hanteren bij de beoordeling van eindwerken. Uit de gesprekken en het extra opgevraagde materiaal blijkt dat de opleiding al maatregelen heeft getroffen om de beoordelingssystematiek te verbeteren. Het panel heeft er alle vertrouwen in dat de opleiding met de genoemde aanpassingen het systeem van toetsing naar een nog hoger niveau tilt.

Conclusie

Masteropleiding Europese Studies: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoet'.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Voorafgaand aan het locatiebezoek heeft het panel een steekproef van vijftien recent voltooide eindwerken bestudeerd. Deze eindwerken tonen aan dat afgestudeerden de beoogde leerresultaten realiseren en zonder problemen kunnen doorstromen op de arbeidsmarkt of verder onderzoek kunnen gaan doen. Het panel zag een aantal eindwerken met een origineel, helder en scherp betoog en waarbij studenten diepgaande kennis en inzicht tentoonspreidden. Het viel bij deze studenten op dat zij de vakliteratuur uitstekend beheersten en op analytische en methodische wijze van kritische kanttekeningen voorzagen.

Niet alle eindwerken waren van dit hoge niveau. Over het algemeen vonden de panelleden dat het interdisciplinaire karakter van de opleiding minder sterk naar voren kwam dan zij hadden verwacht. Het panel beveelt dan ook aan om deze eindterm steviger in te zetten met betrekking tot de eindwerken. Op het operationaliseren van de vraagstelling scoren een aantal eindwerken ook minder goed: door het ontbreken van een heldere vraagstelling bleef een aantal eindwerken beschrijvend van aard. Ook kunnen deze eindwerken naar een hoger niveau getild worden als er diepgaandere analyse is en studenten beter leren om de in het vakgebied geldende methoden beter in te zetten. Het panel pleit voor een intensivering van het methodenonderwijs.

De examencommissie heeft geconstateerd dat het Engelse taalgebruik in de eindwerken lager is dan gemiddeld op masterniveau. Het panel staat achter de aanbeveling van de examencommissie om correct taalgebruik als minimale eis te hanteren bij de beoordeling. Wellicht moet de opleiding een strengere eis stellen op taalniveau als de examencommissie dit volgende keer weer constateert. Ondanks deze opmerkingen concludeert het panel wel dat de eindwerken van voldoende niveau zijn.

Alumni

Het gerealiseerde niveau valt ook af te leiden uit de positie van afgestudeerden op de arbeidsmarkt; uit de gesprekken en uit de zelfevaluatie maakt het panel op dat alumni hun weg naar de arbeidsmarkt goed kunnen vinden en tevreden zijn over hun opleiding. Zij gaven aan dat de academische vaardigheden die zij hebben verworven, zoals het kritisch en analytisch bestuderen van grote hoeveelheden informatie in korte tijd, internationale en interdisciplinaire mindset, belangrijk zijn voor de dagelijkse werkzaamheden in hun huidige baan. Alumni komen in uiteenlopende functies terecht, afhankelijk van de track die zij hebben afgerond: van beleidsfuncties tot onderzoeker tot journalist tot docent. Een klein percentage slaagt er zelfs in om een promotieplaats te verwerven.

Alumni laten tijdens het gesprek weten dat de stage een belangrijke schakel in de arbeidsmarktoriëntatie was. Enkele alumni gaven aan dat zij via de stage of dankzij het netwerk van hun docent interessante banen hebben gevonden. Hoewel de arbeidsmarktvoorbereiding niet als een verbeterpunt naar voren kwam tijdens de gesprekken met studenten en alumni, blijkt dit punt in de NSE (Nationale Studenten Enquête) laag gewaardeerd te worden bij alle geesteswetenschappelijke opleidingen. Het panel is tevreden dat de opleiding dit signaal heeft opgepakt en ernaar streeft studenten beter inzicht te geven in de aangeleerde vaardigheden die zij kunnen inzetten op de arbeidsmarkt. Het panel is van mening dat de opleiding hier nu voldoende aandacht aan besteedt. De opleiding heeft via de actieve alumnivereniging contact met hun afgestudeerden, maar het panel adviseert de opleiding om dit structureler vorm te geven en zelf een actievere rol te spelen.

Overwegingen

Op basis van de bestudeerde eindwerken en het gesprek met alumni kan het panel concluderen dat de beoogde leerresultaten voor de masteropleiding behaald worden. Het niveau van de eindwerken

is zeker voldoende. Vooral eindwerken met een helder en scherp betoog en diepgaand inzicht vielen hier in positieve zin op. Aan de andere kant waren er ook eindwerken van minder goede kwaliteit. Zo was een aantal eindwerken erg beschrijvend van aard en zwakker in het inbedden van de methodologie. Het panel stelt ook vast dat de interdisciplinariteit uit het opleidingsprofiel sterker in de eindwerken naar voren mag komen.

Tot slot concludeert het panel dat alumni hun weg naar de arbeidsmarkt goed weten te vinden en dat er een soepele doorstroom is. De academische vaardigheden die zij tijdens de masteropleiding hebben verworven, vinden zij nuttig voor hun dagelijkse werkzaamheden.

Conclusie

Masteropleiding Europese Studies: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoet'.

ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het panel stelt vast dat de masteropleiding op alle vier de standaarden voldoet aan de in het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling gestelde eisen. Daarmee is het eindoordeel van het panel positief.

Conclusie

Het panel beoordeelt de *masteropleiding Europese Studies* als 'positief'.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: BEOOGDE LEERRESULTATEN

a. Academic ability

The student who has completed the Master's degree programme:

1. should have insight into the key research methods in the field;
2. should be able to interpret, assess and take an individual position on academic practice – and the results thereof - within the field of study;
3. should be able to assess relevant academic literature;
4. should be able to independently formulate questions with regard to the field of study, to operationalise those questions and represent them in a research plan;
5. should be able to independently carry out research in the field of study and report on that research orally and in writing in a way that complies with the common academic conventions in the field of study;
6. should be able to present any scientific knowledge and insights gained during the degree programme and transfer them to a broader audience than the academic community;
7. should be able to answer scientific questions using knowledge of a specialism within the degree programme;
8. should be able to work in a team and give and incorporate feedback in a constructive way.

b. Subject-specific exit qualifications

The student who has completed the Master's degree programme:

1. should be able to connect the scientific knowledge and insights in their field of study gained during the degree programme with social issues;
2. should be able to reflect on the implications of the insights in their own field or discipline to relevant institutional contexts.

c. Track-specific exit qualifications for East European Studies

The student who has completed the Master's degree programme:

1. has acquired advanced insight into the contemporary politics and culture of Eastern Europe, and is able to situate this in a broader context of European and global relations;
2. is able to assess the contemporary consequences of recent transformations in Eastern Europe, in particular the problems of state and nation-building;
3. has acquired analytical and communicative skills that can be applied in independent academic research and in policy analysis on a national and international level.

d. Track-specific exit qualifications for European Policy:

The student who has completed the Master's degree programme:

1. has acquired advanced insight into questions of European integration and the policies of the European union, and is able to situate these in a broader context of European and global relations;
2. is able to assess the political, legal, economic, cultural, and historical backgrounds of the European integration process and the policies of the European Union;
3. has acquired analytical and communicative skills that can be applied in independent academic research and in policy analysis on a national and international level;
4. is able to conduct policy research and compose a policy report in the area of EU policy.

e. Track-specific exit qualifications for Governing Europe:

The student who has completed the Master's degree programme:

1. has acquired advanced insight into questions of European integration and the policies of the European union, and is able to situate these in a broader context of European and global relations;
2. is able to assess the political, legal, economic, cultural, and historical backgrounds of the European integration process and the policies of the European Union;
3. has acquired analytical and communicative skills that can be applied in independent academic research and in policy analysis on a national and international level.

f. Track-specific exit qualifications for Identity and Integration:

The student who has completed the Master's degree programme:

1. has acquired advanced insight into questions of identity and cultural diversity and is able to situate these in a cultural history perspective;
2. is able to assess the contemporary political, social and cultural phenomena in Europe, and in particular problems of identity and cultural diversity, using a comparative and transnational perspective;
3. has acquired analytical and communicative skills that can be applied in independent academic research and in policy analysis on a national and international level.

BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN HET PROGRAMMA

East European Studies (European Studies)

Programme

Mandatory Electives: choose at least **two** electives from the list of mandatory electives.

	Sem. 1	Sem. 2	EC
› Alternative Modernities	■ □ □	□ □ □	6
› <i>Free electives</i>	■ □ □	■ □ □	12
› <i>Mandatory electives: East European Studies</i>	■ □ □	■ □ □	12
› Post-Socialist Puzzles: Europe after 1989	□ ■ □	□ □ □	6
› Thesis Seminar European Studies: East European Studies	□ □ ■	□ □ □	6
› Master's Thesis European Studies	□ □ □	■ ■ ■	18

European Policy (European Studies)

Programme

	Sem. 1	Sem. 2	EC
› European Geopolitics	■ □ □	□ □ □	6
› Perspectives on European Integration	■ □ □	□ □ □	6
› The Power of Law: Legal Integration in the European Union	□ ■ □	□ □ □	6
› The State of the European Economy	□ ■ □	□ □ □	6
› Skills Seminar: Brussels	□ □ ■	□ □ □	6
› European Policy Lab	□ □ □	■ ■ □	12
› Master's Thesis European Studies	□ □ □	■ ■ ■	18

Governing Europe (European Studies)

Programme

Mandatory Electives: choose at least **two** electives from the list of mandatory electives.

	Sem. 1	Sem. 2	EC
› European Geopolitics	■ □ □	□ □ □	6
› Perspectives on European Integration	■ □ □	□ □ □	6
› <i>Free electives</i>	■ □ □	■ □ □	12
› <i>Mandatory electives: Governing Europe</i>	■ □ □	■ □ □	12
› Skills Seminar: Brussels	□ □ ■	□ □ □	6
› Master's Thesis European Studies	□ □ □	■ ■ ■	18

Identity and Integration (European Studies)

Programme

Mandatory Electives: choose at least **two** electives from the list of mandatory electives.

	Sem. 1	Sem. 2	EC
> Cultures of Nationalism in Contemporary Europe			6
> <i>Free electives</i>			12
> <i>Mandatory electives: Identity and Integration</i>			12
> Uniting Europe: contested identities and ideas for integration			6
> Skills seminar: European Capitals of Culture			6
> Master's Thesis European Studies			18

BIJLAGE 3: BEZOEKPROGRAMMA

Bezoekprogramma Geschiedenis/ Europese studies

Dag 1 Geschiedenis

09.30 – 09.45 Aankomst en welkom door de decaan
09.45 – 10.15 inloopspreekuur (onderwijsruimte F.2.11)
10.15 – 12.00 Intern overleg panel en inzage documentatie
12.00 – 12.30 Korte presentatie (5 min) en interview met decaan, onderwijsdirecteuren en opleidingsdirecteuren
12.30 – 13.00 Lunch
13.00 – 13.45 Interview inhoudelijk verantwoordelijken Geschiedenis
13.45 – 14.30 Interview studenten bachelor
14.30 – 14.45 Pauze / intern overleg
14.45 – 15.30 Interview docenten bachelor
15.30 – 16.15 Interview studenten master
16.15 – 16.30 Pauze / intern overleg
16.30 – 17.15 Interview docenten master
17.15 – 17.45 Interview alumni Geschiedenis

Dag 2 Europese Studies

08.45 – 10.30 Aankomst en voorbereiding
10.30 – 11.15 Interview inhoudelijk verantwoordelijken ES
11.15 – 12.00 Interview studenten bachelor [ENGELS]
12.00 – 12.45 Lunch
12.45 – 13.30 Interview docenten bachelor [ENGELS/NEDERLANDS]
13.30 – 14.15 Interview studenten master [ENGELS]
14.15 – 14.30 Uitloop/pauze
14.30 – 15.15 Interview docenten master [ENGELS/NEDERLANDS]
15.15 – 15.45 Interview Examencommissie CoH (BA)
15.45 – 16.15 Interview examencommissie GSH (MA)
16.15 – 17.00 voorbereiding/overleg (van eindinterview)
17.00 – 17.30 Interview alumni ES [ENGELS/NEDERLANDS]

Dag 3

08.45 – 09.30 Aankomst en voorbereiding/overleg
09.30 – 10.15 Slotinterview formeel verantwoordelijken Geschiedenis/ES
10.15 – 12.15 Opstellen oordelen
12.15 – 12.45 Lunch
12.45 – 13.15 Mondelinge terugkoppeling Geschiedenis/ES
13.15 – 13.30 Uitloop/pauze
13.30 – 14.30 Ontwikkelgesprek Geschiedenis
14.30 – 14.45 Uitloop/pauze
14.45 – 15.45 Ontwikkelgesprek Europese studies
15.45 – Borrel

BIJLAGE 4: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek 15 eindwerken bestudeerd van de masteropleiding Europese Studies. De gegevens van de eindwerken zijn bekend bij QANU en zijn op aanvraag beschikbaar.

Het panel heeft tijdens het bezoek onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels in *hard copy* en deels via de elektronische leeromgeving):

Algemene UvA-documenten

- Facultair rapport onderwijsvisitaties
- Instellingsplan 2015-2020: Grenzeloos nieuwsgierig
- Notitie Taalbeleid onderwijs binnen de FGw: naar een Tweekalige Faculteit
- Facultair Strategisch Plan 2016-2020
- Vooruit Faculteit der Geesteswetenschappen: Innovatie in het bacheloronderwijs 2016-2018
- Kader Toetsbeleid
- Arbeidsmarktperspectief. Een onderzoek naar arbeidsmarktperspectieven onder alumni van de Faculteit der Geesteswetenschappen
- Examencommissie College of Humanities, Bachelorscripties en hun beoordeling

Jaarverslagen Examencommissies

- Jaarverslag 2016-2017 & 2017-2018, Examencommissie College of Humanities
- Jaarverslag 2016-2017 & 2017-2018, Examencommissie Graduate School of Humanities

Jaarverslagen opleidingscommissies

- Jaarverslag OC BA Geschiedenis 2016-2017
- Jaarverslag OC BA Geschiedenis 2017-2018
- Jaarverslag OC MA Geschiedenis 2016-2017
- Jaarverslag OC MA Geschiedenis 2017-2018
- Jaarverslag OC Europese Studies 2016-2017
- Jaarverslag OC Europese Studies 2017-2018

Vakkenselectie

Van onderstaande vakken is het studiemateriaal (studiehandleidingen, toetdossier) digitaal aangeboden. Daarnaast heeft het panel toegang gehad tot de Canvasomgeving van deze vakken.

Masteropleiding Europese Studies

- Core Course: Identity and Integration: Cultures of Nationalism in Contemporary Europe (6 EC) (142413136Y)
- Core Course: East European Studies: Post-Socialist Puzzles: Europe after 1989 (6 EC) (142414066Y)
- Elective: European Policy / Governing Europe / Identity and Integration: European Cultural Policy (6 EC) (142410086Y)